

ÅNGFARTYGET BOXHOLM II

◆ 90 ÅRS JUBILEUM 1994 ◆

Ångbåtens Vänner

Bildad 1982

"Föreningen skall verka för att ångfartyget Boxholm II fortsättningsvis skall kunna befara sjön Sommen, vara vedeldad och även i framtiden kunna betjäna bygden kring sjön Sommen som den hittills gjort."

Ångbåtsepoken är i alla fall inte riktigt slut. Än tuffar ett 15-tal passagerarbåtar omkring i svenska farvatten eller i några av sjöarna. En av dem är just gamla "II:an" en tidlös skönhet i svart och vitt på den sägenomspunna djupvattensjön Sommen på gränsen mellan Småland och Östergötland. Bara sjön i sig själv är värd en mäsja – en ångbåtstur med Boxholm II är en upplevelse. Men en ångbåt drivs inte framåt enbart med idealitet och kokande vatten. Det fordras mer därtill . . .

Kanske kan just Din insats hjälpa till att hålla ångan uppe på kanske det sista vedeldade passagerarfartyget i Sverige. Föreningen har för närvarande omkring 275 medlemmar.

Bokning 0142-519 65 eller bil.tel 010-239 28 63

S/S Boxholm II

HB Ångbåtstrafiken, Fällhagsvägen 44

590 10 Boxholm

Verksamhetsberättelse för 1993

ÅNGBÅTENS VÄNNER BOXHOLM II

Styrelsen för föreningen Ångbåtens Vänner Boxholm II har att avge följande verksamhetsberättelse för 1993.

Föreningens förste ordförande Gunnar Ulfso avtackades vid föregående årsmöte efter 10 års trogen tjänst och efterträddes av Gunnar Kronström, som nu är ordförande.

Den 6 maj var föreningen värd på Boxholm II för en hel del turistfolk från kommunerna runt sjön Sommen. Resan avslutades vid Torpöns nya camping.

Sex söndagsturer har i år ordnats av föreningen. Turerna gav föreningen ett netto på c:a 10.000:-. 91 personer var medeltalet på resorna. Pråmdansresan hade 74 passagerare och gav även i år ett mindre underskott.

Medlemsturen gynnades ej av vädret och passagerarna var något färre än normalt.

Ny brygga i Svensbo är nu på plats, föreningen har lämnat ett mindre bidrag.

Foto: Kenneth Thalín

Till "Boxholm II" har i år inköpts durkplåt till fören som nu är renoverad.

Nytt ekolod har även monterats på båten.

Medlemsantalet är dags dato 277.

Boxholm II har i år gjort 203 resor.

Fyra styrelsemöten har hållits under året.

Styrelsen består av:

Gunnar Kronström ordf., 0140-126 45, Lars Hed kassör, 0140-178 26,

Inga-Britt Sand sekr. 0142-502 07, Gunn Lindh, 0140-168 68,

Sven Nathanaelsson, 0140-178 54, Lars Saxholm, 0381-608 83.

Postgiro: 36 46 18 – 9

Medlemsavgift: 100:-

Boxholm i november 1993

Inga-Britt Sand/sekreterare

TRANÅS 75 År

1919 – 1994

– FRAMTIDSKOMMUNEN –

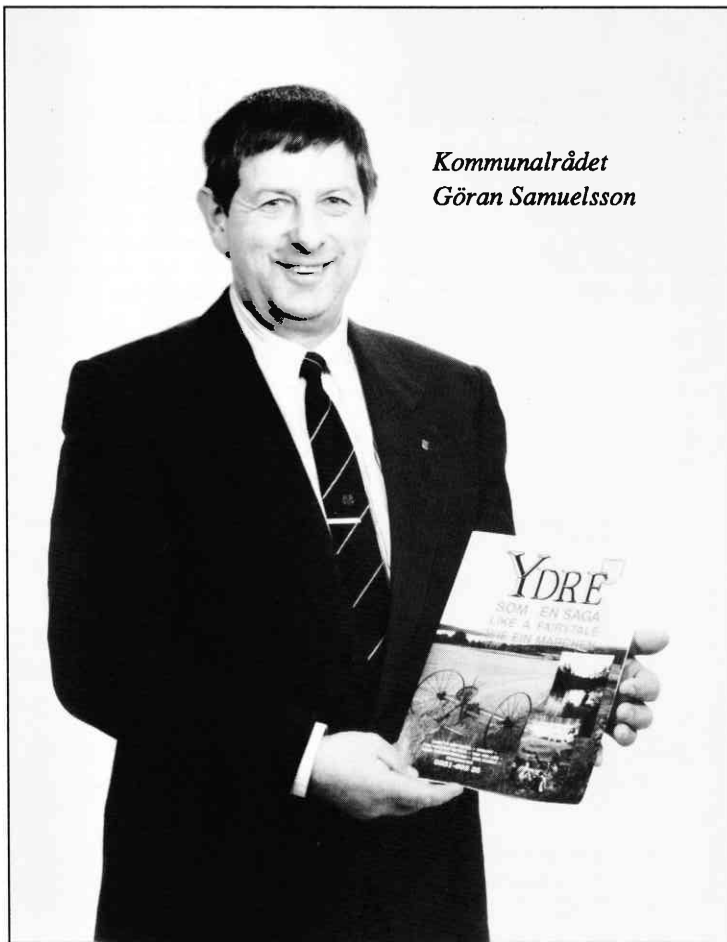
Idyllen som sjuder av liv!

- 23/5 Ångbåtens Dag (S/S Boxholm II)
- 26-28/5 EKO-mässa
- 4/6 Juniträffen, sommarmarknad
- 5/6 Cykelloppet Sommen Runt, 12 mil
- 16-18/6 Golftävling
- 24/6 Midsommarafton. Familjefest i Hätte
- 7-31/7 Kultursommar
- 31/7 Bygdedag vid Säby kyrka
- 1/8-7/8 Musik runt sjön Sommen, musikvecka
- 1/9 Adelövs Marknad
- 24/9 Påläggsminen, motionslopp för kvinnor
- 24/9 Höstfestival, köpmännens stora höstmarknad

Jubileumsutställning, Tranås 75 år
Kulturhistorisk utställning från Tranås,
visas på Eriksbergs Museum hela året.

Återkommande arrangemang
April – sept Musik på Storgatan, lördagar
Juni – aug Visningar av Hultet, Vagnsmuseet,
Hembygds museet
Juli – aug Rundturer på Sommen med
S/S Boxholm II
Maj – sept Kappseglingar på sjön Sommen

För ytterligare information:
Kontakta Tranås Turistbyrå
Tel. 0140-683 33, 683 34

*Kommunalrådet
Göran Samuelsson*

YDRE KOMMUN

YDRE – Sommen Saga

så brukar vi säga om vår del av sjön och landskapet runt den.

Jag hoppas att Du under Din båttur hunnit se en del av vad vi erbjuder . . . men mycket mer finns att upptäcka!

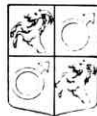
Helgesfall, Smedstorp, Råås kvarn, Skolmuseet, Österfors smedja . . .

Ring turistbyrån 0381-603 35, så får Du all den information Du behöver.

Vill Du veta mer om kommunens näringsliv och vilka möjligheter vi har att hjälpa till?

Ring mig direkt:

Göran Samuelsson, 0381-603 30.

BOXHOLMS KOMMUN

är en av Östergötlands minsta kommuner. Den rymmer inom sig rikt varierad natur, öppen jordbruksbygd, stora skogsområden och ett flertal sjöar, där ibland Sommen med sina rika möjligheter till fiske, bad, båtsport och rekreation.

I Malexander finns en STUGBY intill Sommen. Prova den för Dig och Din familj. Humana priser.

Boxholms kommun har steg för steg byggt ut samhällets service. Detta arbete kommer målmedvetet att fortsätta.

Näringslivet är inte bara stål- och skogsindustri även om ca 1.000 är sysselsatta inom dessa näringar inom de större företagen i centralorten. Under senaste 10-årsperioden har tillkommit ett antal företag inom tillverknings- och servicesektorerna. Vi söker utveckla den kommersiella servicen i samverkan med köpmännen, banker m fl. Fler initiativ välkomnas.

Boxholms kommun vill vara och anser sig vara en företagsvänlig kommun.

BYGGA OCH BO I BOXHOLM

I kommunen finns valfrihet i boendet. Önskar Du lägenhet finns tillgång till sådana i välplanerade bostadsområden. Vill Du ha ett eget hem kan Du lätt få det i någon av kommunens tätorter – BOXHOLM, STRÅLSNÄS och MALEXANDER. Tillgången på tomtmark är god.

VÄLKOMMEN TILL BOXHOLM

För ytterligare information kontakta gärna kommunstyrelsens ordförande Eva Karlsson och kanslichef Sigvard Paulsson, tel 0142-895 00.

BOXHOLM

– kommunen som är värd att bo och arbeta i!

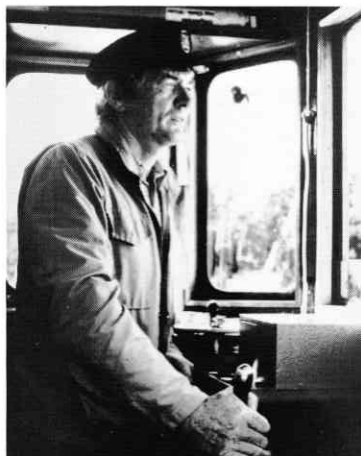

Foto: Erik Stålhandske

Besättningen har ordet

Nu har vintern rasat ut, och i år blev det den vinter många hade hoppats på. Men nu ser vi fram mot en knoppande vår och en härlig ångbåtssommar.

Intresset att åka ångbåt har nästan blivit tradition för många, och vi tycker det är trevligt att återse både gamla och nya ångbåtsfarare.

Foto: Erik Stålhandske

Boxholm II:an har i vinter varit upplagd och genomgått besiktning, allt verkar vara bra, trots att hon nu blivit 90 år.

Vi jobbar också med diverse reparationer på båten, men mest tid går åt till anskaffning av ved. Vi förbrukar ca 250 – 300 kubikmeter per säsong.

Bland våra reguljära turer i sommar finns nu möjligheter att välja på 5 dagar i veckan, se turlista i broschyren. Vi önskar er alla välkomna på en ångbåtstur!

Vad mer kan man önska sig en strålande sommardag, en tur med Boxholm II:an glidande tyst, dragspelsmusik och den vackra sjön Sommen.

Välkomna!

Rune och Sven-Olov
skeppare maskinist

Att konsumera en sjö

Hur är det med vatten i sjön? Skönt att det regnar så det blir vatten. Har det stigit nåt? Nu är det bra lågt igen. Känner ni igen det där? Är det nåt som är stän-

8

digt i sammensamtalen så är det väl vattenståndet. Vi skärskådar bergens linjer, bryggornas pålar, stenrevlarna. Det betyder mycket.

“. . . härefter framställa anspråk på ersättning för minskad naturskönhet eller obehag eller otrevnad på grund av företaget, så har vattendomstolen, som under synegången ägnat denna fråga särskild uppmärksamhet, med hänsyn till föreliggande förhållanden, såsom strändernas beskaffenhet, djupet i Sommen på de ställen, varom fråga kan vara m m, funnit att icke på grund av förändringar i Sommens vattenstånd, som regleringen enligt föreliggande förslag skulle medföra, någon skada uti nu berört hänseende är att befara, vadan således någon ersättning härutinnan icke skall utgå.”

Så här står det i utslaget för Sommens vattendom, undertecknad av H A Hamilton den 31 januari 1922.

Men vad står det egentligen? Så där kan man gömma sig i språket. Jag tror man menar att det nog inte är någon fara med sjöns natur, strandlinjer och skönhetsvärden när Sommen regleras. Inte heller med djupet. Och någon ersättning för eventurell påverkan kan man inte tänka sig.

Tyckte alltså domstolen 1922. Redan två år senare visste det "oförutsedda" annorlunda. Våren 1924

kom med ett sällan skådat vårflöde. Svartån gick överfull och det höll på att gå galet med delar av den ånära bebyggelsen inne i Mjölby. Då stängde man dammluckorna i Laxberg, med påföljden att Sommen steg högt över högsta dämningssgränsen. Det året blev stränderna ordentligt ursköljda och delar av sandbrinken i Malexander rasade.

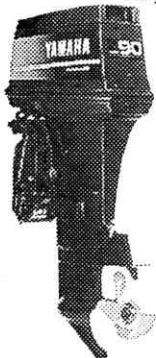
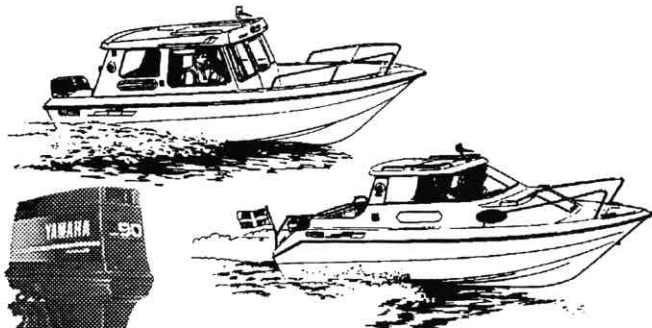
Sen sjuttioalet har vi fördubblat vår elkonsumtion. Det är inte underligt att Sommens vatten har ett värde som idag nästan enbart mäts i kronor. Sjöns vattenstånd är kraftbolagsekonomi och aktieutdelning. Sen kan stensträngar och bryggor ligga var de vill. Sjön konsumeras på annat håll.

Återstår att dansa regndansen på någon klippa eller be de goda tomtarna i Äggaberget vid Svanasjön om hjälp. Fast bäst vore det nog om vi släckte ner lite, drog in på det belysta överflödet. En rejält minskad elkonsumtion kan rädda oss undan både kärnkraft och grundstötningar.

Slästorp, Åsbo i februari 1994

Gjoran Bergengren

SVERIGES MESTA MARINA över 100 olika båtar i hallen

UTTERN
BÅTAR

YAMAHA
Marin

För säkerhets
skull sänker vi
priserna -94

PS. Vi marknadsför alla ledande båt- och motorfabrikat.

HUGES MARINA

HAMNEN I TRANÅS 0140-115 90, Verkst. 560 00

Vill ni ha hjälp med för-
flyttning mellan bryggorna
står vi gärna till tjänst

LJ buss

Tranåsvägen 3
590 10 Boxholm

Tel. 0142-524 50
0142-516 50
0142-518 08

JUBILEUMSÅRET 1994

Jag förmodar att alla våra medlemmar i Ångbåtens Vänner känner till att S/S Boxholm II sattes i sjön 1904. Vi hyllar nittioåringen med ett fyrfaldigt hurra.

Den gamla ångmaskinen har tjänat troget alla de nittio åren. Även ångpannan har klarat sej utan större haverier. S/S Boxholm II är i bästa tänkbara kondition, kanske är hon ännu vackrare nu än år 1904.

Vi sänder en tacksam tanke till nuvarande och tidigare ägare.

INBJUDAN TILL ALLA ÅNGBÅTSVÄNNER

Annandag pingst 23 maj -94 inbjuder vi Er alla till en festlig eftermiddag med S/S Boxholm II i centrum.

Klockan 14.00 samling vid Tranås hamn. Musik under en timma av Småländska paviljongorkester.

15.00 avfärd med Boxholm II för jubileumstur på Sommen. Orkestern följer med och spelar ombord. Färden går genom Smalsjön, runt Tegelön och till Torpöns färjeläge.

Vi räknar med att alla båtägare sluter upp och uppvaktar "Drottningen av Sommen".

Härmed inbjudes alla båtklubbar att delta i tidernas båtsam-

ling på Sommen. Kom gärna till Tranås hamn kl 14.00 eller slut upp efter vägen.

Klockan 16.00 ca kommer hela armadan att lägga till vid Torpö färjeläge. Vi samsas om utrymmet på bryggorna och kan förtöja sida vid sida tills viken är fylld av båtar. Vi tror att detta blir en festlig syn och en fin upplevelse för oss alla.

Boxholms kommunalråd Eva Karlsson håller högtidstalet till Boxholm II och paviljongorkester underhåller med musik. Kaffe och annat smått och gott finns att köpa vid Torpö Camping. Du som har möjlighet kan fixa eget fika i egen båt.

Det går att åka landvägen också för den som önskar vara med.

Vi ska försöka göra en bra videofilm vid detta tillfälle, något för framtiden. Vi filmar från luften, från en följbåt och från Boxholm II

Redan nu ber jag Er alla ångbåts- och Sommenvänner reservera 23 maj (annandag pingst) kom med och fira nittioåringen.

Väl mött
Ångbåtens vänner
Gunnar Kronström ordf.

Vi kan redan nu reservera platser för jubileumsturen.
Pris 100:– per person. Ring 0140-126 45.

S/S Boxholm II

S/S Boxholm II är ett av Sveriges sista vedeldade ångfartyg. Hon är byggd vid Ljunggrens Verkstads AB i Kristianstad år 1904 och hopmonterad vid Sommens strand. Premiärturen gick av stapeln den 10 juli 1904. Hon byggdes som pråm- och timmerdragare för Boxholms AB räkning. Akterskeppet byggdes om 1922 och försågs med sittplatser. Sedan 1966 går hon endast som passagerarfartyg.

DATA

Längd ö. a. 20,3 m. Bredd 4,75 m. Depl. 37 ton. Djup 2,00 m. Maskin 85 hkr kom poundmaskin, panna av skotsk typ, ångtryck 7,5 kg, propellervarv 160-180. Max.fart 9-10 knop. Max 116 passagerare. Besättning 3 man. Stålskrov. Såväl maskin som panna i originalskick.

Akre delen är taktäckt och vid dåligt väder kan fönsterförsedda sidostycken fällas ned kring hela den takförsedda delen.

Toalett finns bakom styrhytten.

Filtar finns ombord.

Det finns EJ servering ombord, men passagerarna är välkomna att ta med kaffekorg.

LAGAD mat kan beställas och ätas ombord. Se annonser i broschyren

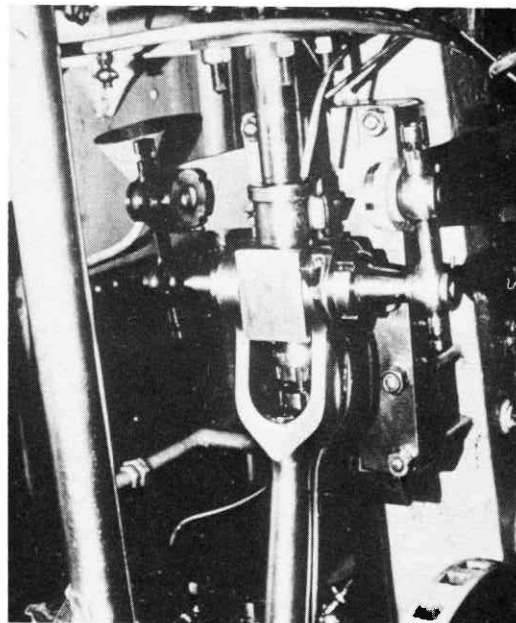

Foto: Nils Petersson

Turlista för Torgturen och övriga turer 1994

Fredagar fr o m 1/7 t o m 12/8 Torgturen

Från Idebo (Norra Vi-fjärden)	07.00
via Sånna brygga till Malexander	08.00
Svensbo	08.35
Färjan , Fiskarp, Liljeholmen	09.00
Till Tranås hamn	09.45
Från Tranås hamn	14.00
Bryggorna i omvänd ordning	
Till Malexander (baduppehåll 45 min)	ca 16.45
Från Malexander	ca 17.30
Åter i Tranås hamn	ca 19.30

Priser till eller från Tranås

Idebo, Sånna, Malexander ToR	100:--
Svensbo ToR	60:--
Färjan och Liljeholmen ToR	50:--
Enkel resa och barn 7-15 år halva priset.	

Torsdagar fr o m 30/6 t o m 11/8

2 tim. rundtur från Tranåsbaden, Hätte och Malexander.
Från Tranåsbaden 10.30, Hätte 11.00 och Malexander 15.00.
Pris 50:--; barn 7-15 år 20:--.

Onsdagar fr o m 6/7 t o m 27/7

Från Tranås hamn	14.00 åter 17.00
Från Hätte	14.30 åter 16.30

Lördagar fr o m 2/7 t o m 30/7

Från Tranås hamn	11.00 åter 14.00
Från Hätte	11.30 åter 13.30

Pris

från Tranås hamn	vuxna 60:--	barn 30:--
från Hätte	vuxna 50:--	barn 25:--
Rundturer, arrangör Tranås kommun		

Söndagar fr o m 3/7 t o m 31/7

Samtliga turer utgår från Tranås hamn kl 15.00.

Pris: Vuxna 60:--; barn 30:--.

Rundtur, arrangör Ångbåtens Vänner

Onsdag, lördag och söndagsturerna

Biljettbeställning via turistbyrån 0140-683 33.

Reservation för ändringar, se ortspresen!

Annandag Pingst 23 maj Boxholms II 90 år JUBILEUMSTUR från Tranås hamn kl 15.00.

Glöm inte Medlemsturen!

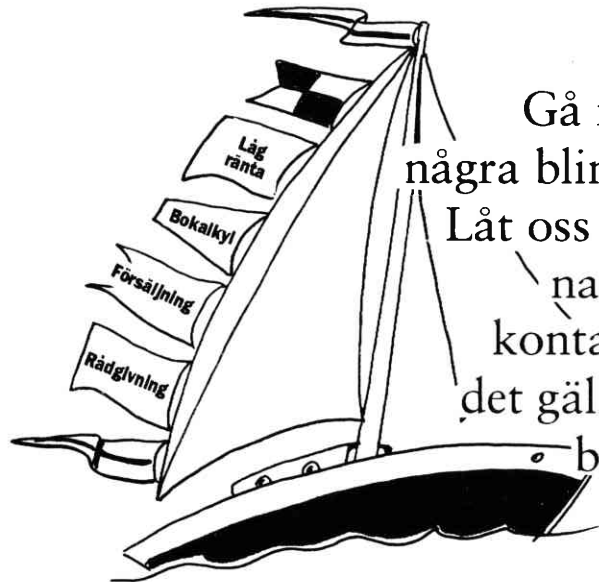
Onsdagen den 10 augusti kl 19.00 från Tranås hamn.

Helt gratis för medlemmar. Se ortspresen!

Anmälan 0140-126 45, Galleri Konstgården

Prislista för beställningstrafik 1994

3 timmars kryssning inkl. moms 3.000:--.
Därefter tillägg av timmar 700:--/tim. inkl. moms.
Avbeställningsavgift 600:-- (inom 3 veckor).
För lövad båt tillkommer 500:--.
Förfrågning och bokning tel 0142-519 65 och
mobiltel (båten) 010-239 28 63.

Gå inte på
några blindskär.
Låt oss bli din
naturliga
kontakt när
det gäller ditt
boende.

 **SPARBANKEN
FASTIGHETSBYRÅ**

 SPARBANKEN

Tranåsbaden vid sjön Sommen.
Hotell. Restaurang. Festmåltider arrangeras.
Lokaliteterna helt anpassade för rörelsehindrade.

Ät er mat hos oss före eller efter sjöturen
eller tag med den ombord.

S/S Boxholm II avgår var torsdag fr o m 30/6 – 11/8
från vår brygga kl 10.30 och återkommer 12.30.

Dagens rätt
Pris 50:–

VÄLKOMNA!

Tel: 0140-180 25
Fax: 0140-563 93

T. ANDERSSONS

M Å L E R I A B

TRANÅS	ÖSTERBYMO
Tel. 0140-560 64	Tel. 0381-605 97
Mobil. 010-265 07 33	Mobil. 010-265 28 05

VI UTFÖR ALLT MÅLERIARBETE
VID NYBYGGNAD OCH RENOVERING

VÄLKOMNA

till

TORPÖNS CAMPING

Sommenbygdens *naturliga* centrum

CAFÉ TORPÖBODEN

servering, även beställningar

MINILIVS • BÅTMACK • KANOTUTHYRNING
GÄSTHAMN • CAMPING • SHORTGOLF

ÖPPET:

Alla dagar 15 juni – 14 aug. Veckoslut 1 maj – 28 aug.

Övrig tid = begränsad service

Grupper enligt överenskommelse

TORPÖFÄRJAN VIKTORIA

Avgår från Torpön varje hel- och halvtimme

Maj 08.00 – 18.00

1 juni – 14 aug 08.00 – 22.00

15 aug – 30 sept 08.00 – 18.00

Avgift: personbil 20:-, cykel-mc 10:-

Bokning och upplysningar tel: **0140-420 41**

Anläggningen byggs och drivs av Torpön-Projekten AB, 10 familjer från Torpön i samverkan för sysselsättning och framtidstro.

- BYGGVARUHALL
- TRÄVAROR
- BYGGSHOP
- SNICKERI

Byggnadsvaror

Industrigatan 2 Tel 0140 100 90

träffpunkten för byggfolk

"God mat i fin sjömiljö och till vänliga priser."

Välkomna!
Peder med personal

Sjökrogen

Hättebaden, 573 93 Tranås. Tel. 0140-124 82

ÖPPETTIDER:

Maj – juni 9 – 22. Juli 8 – 22. Aug – sept 9 – 22

A la carte Dagens rätt Café Butik Glass Minigolf

Målning och golvbeläggning under ansvar

Spektrum

**STURES
FÄRGHALL**

malaremastarna

STORGATAN 36 TRANÅS • TELEFON 0140/142 50

GRETAS ENLEVERING

En berättelse skriven av Sture Stig. (Vågman)

Bondsonen Göran Andersson, Ekäng f 1585 (ryttmästare Armsköld) skrev till sin dotterdotter Gresilia om följande händelse:

Ett par dagar före jul 1604, manade mig min fader, Anders Göransson, och sade "Spänn på dig skidorna och far ned till kyrkoherren i Ryd, herr Måns, redan vid mickelmäss skulle han gengäldat mig för två rosenobler, och en bomsadel, den han köpt, men han är en trög betalare, och du skall kräva honom samt intet vända igen utan med pänningarne i pungen." Hos prästen fick jag gott mottagande, men måste stanna i prästgården, medan han red runt i bygden för att låna ihop till skulden. Så först i kvällen dagen före julafton kunde jag åka iväg från Ryd. Det var fullmåne och ljusst, för vargarnas skull, vilka det året jämmerligen grasserade, bar jag mitt rör i en rem över skuldran.

När jag hunnit till Risöns udde, hördes vargtjut och jag såg två mörka skuggor, vilka satte av över isen, det var ett rådjur som förföljdes av en varg uppåt Sundsö. Så jag satte av efter och när vargarna kom förbi mig, small skottet och där låg gräfet med buken i vädret.

Rådjuret fortsatte in i sundet mellan ön och fastlandet, det var ett för gott villebråd att låta förfaras, så jag laddade på nytt och skidade efter, men kom i håll först vid Eds bätskjul. Där gick rådjuret samma väg som vargen. Just när jag fått fram kniven för att öppna djuret, greps jag bakifrån av en karlnäve, som höll mig fast i nacken.

"Nu lär den fula taga dig, vildskytt, som jagar på en adlig frus mark", skrämda en röst i mitt öra. Så blev jag fastbunden med rep och det hjälpte inte hur jag slet och drog, det var två karlar mot mig, så jag måste gå med upp till Ed. Snart stod jag framför fru Anna Bagge, Måns Olofsson Stjernbjelkes efterleverska. De båda karlarna omtalade vad som hänt. "Vem är du!" frågade fru Anna. Jon, en av karlarna, upplyste henne därom. Varpå hon sa: "Vet du att det kan kosta din hals eller åtminstone ditt ryggbast".

Jag kände hur blodet kokade i mig, så jag svarade nog hetsigare än klokt var. Så hon befallde att dom skulle fösa ner mig i rovkällaren, så han får svalka av sig. I rovkällaren var det kallt, så någon sömn blev det inte, för att hålla mig lite varm måste jag plocka rovhögen från den ena sidan till den andra.

På morgonen kom Skägg-Måns med en ölsupa och en kaka bröd. Han meddelade,

att först på eftermiddagen hade frun tid att befatta sig med mig. Jag bjöd Måns silverspännet i mitt bälte, om han skaffade bud till min fader, men det tordes han inte, ty fru Anna var inte god att tagas med. Fram på dagen tittade två flickor in genom gluggen, den ena var dotter till fru Anna och den andra pigan Gunnil, efter att ha talats vid en stund, frågade dottern "Vad skulle du göra om vi hjälpte dig ut, skulle du sätta eld på gården!" "Nej" sade jag, "jag skulle ta med dig på armen hem till Ekäng." Jag fick inget svar och flickorna skyndade bort.

Hur många timmar som gick, vet jag inte. Men så öppnades luckan på nytt. "Var tyst som muren, vi ska hjälpa dig, får någon nys om vad vi gör, blir vi olyckliga." Rösterna som talade kände jag igen som dotterns.

En nyckel rasslade i låset, dörren gick upp. "Fly för livet här har du dina skidor, röret står i fru mors klädskåp och dit kom jag inte. Tag vägen över skogen ned på Brobykärren. Och Gud vare med dig."

Så för jag iväg och frampå kvällen var jag hemm i Ekäng, men mitt äventyr talade jag inte om.

Långt efteråt fick jag veta, hur fru Anna tagit det, att jag lupit henne ur händerna. Hon hade blivit mycket förtörnad, men eftersom nyckeln hängde i fru Annas kammar, hon kunde inte förstå hur jag tagit mig ut. Men till sist redde Gunnil ut härvan, hon trodde jag hade trollat mig fri, för folket på Asby udde de var trollkunniga. Detta tog fru Anna för gott, så därför brändes fjäder och kodynga i källaren för att all trolldom skulle försvinna.

Under samma tid ägdes Sänna gård av Bengt Liljebjelke, där hade Göran fått jaktträtt. Så kom då fjärde dag jul 1606, ty det var först då som jag kom att åter träffa dottern till fru Anna på Ed igen. Jag blev inbjuden till julagille på Sänna och där var Greta från Ed, på besök hos jungfru Kirstin Liljebjelke. Men jag stod i ett hörn och vågade inte drista mig till någon dans med jungfruarna, det såg värdinnan på Sänna, så hon tog med mig in i ringen och där vart jag ställd hand i hand med Greta. Men jag kände inte igen henne, det hade ju varit så mörkt i källaren på Ed. Men hon kände igen mig och retades med mig om det som hänt på Ed. Jag kunde inte förstå, hur hon kunde veta allt detta. Men så småningom kom jag underfund med vem hon var. Vi blev goda vänner och vi var tillsammans hela eftermiddagen. Efter den dagen gick jag ofta ut på jakt till Sänna, men det jag mest önskade var att få träffa Greta igen. På nyåret dristade jag mig att rida till Sänna med en knipa orrar, då blev jag inbjuden och därefter gingo vi ner till sjön för att späna iskor på fötterna. Jag blev lämnad ensam med Greta och det hade jag ju inget emot, då talade

jag om min kärlek till henne och förstod att den var besvarad, och vi lovade varandra trohet intill döden.

Tre dagar senare fick jag ett meddelande vari det stod "Möt i morgon bittida vid stättan till Dämnhults hage". Underskrift saknades. Jag trodde det var Greta, som var avsändaren, senare fick jag veta att det var skrivet av Kirstin. Så på morgonen gick jag till stättan, men blev väldigt snopen då jag såg jungfru Liljebjelke i min Gretas sällskap.

Det hade under natten framkommit att Greta och jag hade blivit kära i varandra. Men det gick ju inte för sig, jag en enkel bondson och Greta som var en adlig jungfru, fru Anna på Ed skulle aldrig tillåta något äktenskap. Men Kirstin L. förstod att det inte skulle gå att skilja oss åt, så hon lovade att medla underrättelser oss emellan, hon sa att om du åtminstone var fänrik så skulle kanske fru Anna godta dig som måg. Så det var inte annat än att dra ut i kriget till Polen. Efter tre år återvände jag hem, som korporal och fänrik.

På julfmorgonen 1609 for jag iväg, på en vit häst till Ed, för att drifta mig till ett frieri. När fru Anna fick höra det, sa hon "Att hellre säge jag min dotter ligga i sjön än att ge henne till en simpel bonde och tjuvskytt, som dessutom legat i min rovkällare, packa eder genast iväg". Hon blev mycket förgärd när hon hörde att vi hade haft hemliga möten på Sänna.

Under tiden jag varit inne på Ed, hade hon givit befallning om att låta tjärstryka min vita häst med svarta ränder, så att han liknade ett spöke. På hemvägen blev jag utsatt för spe och åtlöje av alla jag mötte.

Efter besöket på Ed, blev jag ännu mer beslutsam att Greta skulle bli min hustru. Genom Gunnil, den flicka som hjälpt mig ut ur källaren en gång, var nu gift med en torpare och genom henne smusslade vi brev till varandra. Då fick jag veta att Greta hade fått sitta instängd i 14 dar efter det att jag varit på Ed. Men vi fortsatte att lova vara varandra trogna och bida tiden.

Återigen drog jag ut i kriget till Ryssland, men 1610 blev jag sårad och fick ligga tre månader i Viborg, varefter jag for hem till Ekäng.

Jag hade inte varit hemma i många dagar, då jag fick höra att Greta hade blivit bortlovad till en värdig herre från Västergyllen, han hette Ulflo. Av Gunnil fick jag höra att det var sant, men att hon hört Greta säga, att hellre finge de steka henne på glöd, än att hon sa ja i brudstolen.

Tre dagar före jul fick jag ett brev utan underskrift, där det stod "Julottan i Sunds kyrka, nu eller aldrig". Så tidigt på julfmorgonen for jag till Sund med min lättaste släde och min snabbaste travare. Utan att väcka uppseende trängde jag mig varsamt

in i kyrkan och såg att Greta var där, därefter gick jag ut igen och väntade vid min släde. När folket strömmade ut ur kyrkan, gick jag in i vapenhuset och med ens fick jag se Greta, så jag trängde mig fram och lyfte henne på mina armar, men när jag kom ut började hon gasta och skrika på hjälp! Då förstod jag att jag i hastigheten fått en vilt främmande kvinna i mina armar, jag slängde henne ifrån mig och tänkte, att nu var allt slut. Men då fick jag se Greta sitta i släden, jag kastade mig upp vid hennes sida och i rykande fart bar det av uppåt Åsbohållet. Många ord växlades inte, ty för oss båda stod det klart att fortast möjligt komma undan. Vi hörde larm och skrik nerifrån kyrkan, men lämnade det snart bakom oss. När vi hade kommit en bit på väg hörde vi hovslag bakom oss, och förstod att vi var förföljda men jag kände vägen väl, körde allt fortare. När vi nådde bäckbron vid Renavad, slängde jag upp släden bakom skvaltkvarnen, tog ett rep ur släden, sprang ner till bron och spände repet över vägen mellan två furor. Jag hant inte mer än kasta mig in i småskogen, innan ryttarna kom farande som stormvindar, repet såg de inte i mörkret utan plaskl så låg de där både hästar och ryttare.

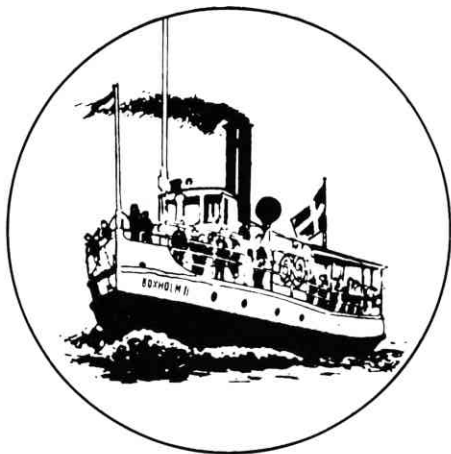
Jag stannade inte för att hjälpa dem, utan fortsatte så fort hästen orkade springa, och så gick det ända upp till Sänna.

Där blev vi mottagna med mat och dryck, men där kunde vi inte stanna, för där var vi inte i säkerhet. Vi fick rådet att fara till Hemmingstorp i Åsbo socken. Men det anstår sig illa att en adlig jungfru far omkring med en karl utan att vara gift, sade fru Kirstin, därför sätter jag ett skepp i sjön och följer eder till sockenprästen i Malgesanda, som får viga er samman i denna dag. Säsom alltid var hennes råd det klokaste, och det blev som hon hade sagt. Därefter foro vi till Hemmingstorp, där vi funno en fristad, och en tid bortåt levde vi i en ljuvlig och enfaldig kärlek, såsom nygifta plågar.

Fru Anna på Ed hade upprört himmel och jord, när hon hörde vad som timat, hon lät göra Greta arvlös och sade upp all släktskap med henne.

År 1616 när min äldste son var fyra år, tog fru Kirstin med honom till Ed, hon kom utan bud med gossen vid handen in till fru Anna. Gossen gick frimodigt fram till henne och räckte henne handen och sade: "Goddag mormor!" och talade om vem han var. Då föll hon till föga, hon brast i gråt och tog gossen i sina armar.

Dagen före julafton kom fru Anna färdandes till Sänna, då återupptogs Greta igen som dotter. Andra dagen, som var julafton foro vi till Ekäng, där julagille hölls med lust och fröjd, och om kvällen sade fru Anna: "Nu har jag firat högtid med hjärteglädje, som jag inte gjort på sex år, ty blodet är dock alltid tjockare än vattnet!"

Vill ni äta ombord eller ha
en kopp kaffe med något gott till,
ring då mig för närmare upplysningar.

BENGTSSONS FESTSERVICE

Välkomna!

Lena, tel 0140-181 65, 182 70

ÅKGLÄDJE PÅ GRÄSMATTAN!

Stiga Villa har allt en riktig åkgräsklippare ska ha.
Klippaggregatet sitter längst fram så att du kommer
ät överallt. Den är snabb, smidig och lättkörd.
Tillbehör finns för gräs- och lövuppsamling,
sopning och snöröjning.

STIGA VILLA

STIGA

För dig och din trädgård

SVENSK HISTORIA PÅ SOMMENS BOTTEN

- en fortsättning från föregående nummer

Under det Nordiska Sjuårskriget härjade en dansk truppstyrka på Östgötaslätten under Daniel Rantzaus ledning. Under svåra strapatser drog sig hären tillbaka vintern 1568. Härvid utnyttjades delvis sjön Sommens is och enligt fältdagböcker skall två rustvagnar med minst en kanon ha gått genom isen. En historisk skatt vilar således på Sommens botten och många är de som försökt räkna ut den exakta platsen.

Tranås Vattensportklubb har under en följd av år bedrivit seriös forskning kring frågan och genom studier av bl. a. opublicerade originalmanuskript i danska krigsarkiv har man kunnat bilda sig en ganska bra bild av den aktuella platsens belägenhet.

Detta ålderdomliga svärd sägs vara funnet vid Rosta sten strax intill sökområdet. Undersökningar vid Livrustkammaren motsäger inte att det kan härstamma från denna tidsperiod.

Följande fakta har framkommit: Djupet skall vara 18 famnar (35 mtr), avstånd från Säby Kyrka en gammal svensk mil (12 km), små gölar skall finnas där hären gick upp på land, isen skall på detta ställe vara tunn på grund av strömdrag.

Det område som exakt stämmer på dessa kriterier är ca 100.000 kvm stort och ligger strax utanför Abrahamsön i Sommenfjärden. Dagböckerna berättar, att när hären lyckligt anlant till Säby Kyrka, så red en avdelning tillbaka till platsen och bärgade ett av fältstyckena (kanonerna). Detta visar vilken betydelse man tillmätte den förlorade utrustningen.

Provdykningar på platsen visade snart att man var på rätt spår. Föremål från senare isolyckor såsom snusdosa och hantverksutrustning har bärgats. Sökningar med metalldetektorer i området gav starka utslag och 1988 började Tranås Vattensportklubb förbereda mera regelrätta dykarundersökningar. Om det fortsatta arbetet med att finna Rantzaus rustvagnar hoppas vi kunna berätta mer om nästa år i denna skrift.

Per Ulfsbo

Vägbeskrivning till bryggorna norr om sjön Sommen

Riksväg 32 till Boxholm. Tag av mot Malexander.

Laxberg: Åk ca 2 km (över Lillån), tag av åt höger och följ skyltning till Laxberg.

Blåvik: Tag av vid skylt Blåvik. Åk till Blåviks kyrka.

Färjan: Tag av vid skylt Blåvik. Följ skylt till Färjan. Eftersom bryggan ligger på andra sidan färjeläget måste man färja över. Färjan går hel och halvtimme.

Malexander: Följ skyltning till Malexander kyrka. Bryggorna kan även nås från riksväg 134, Kisa–Österbymo. Tag av vid Pinnarps badplats mot Malexander, ca 2 mil mycket krokig väg.

Sommen: Riksväg 32 till Sommen, åk över järnvägen till Sommens Pensionat.

Tranås hamn: Följ skyltning till hamnen.

DHR:s brygga: Följ skyltning till DHR.

Vägbeskrivning till bryggorna söder om sjön Sommen

Riksväg 131 Tranås–Österbymo.

Hätte: Åk ca 2 km. Följ skylt Hättebaden.

Torpa: Tag av mot Torpa kyrka, åk förbi kyrkan och Torpa Gård, tag till höger mot sjön.

Asby: Följ skylt Asby brygga.

Sånna: Tag av vid Asby kyrka mot Norra Vi. Följ skylt mot Marek. Sånna kan även nås från riksväg 134. Tag av mot Norra Vi. Följ skyltning mot Marek.

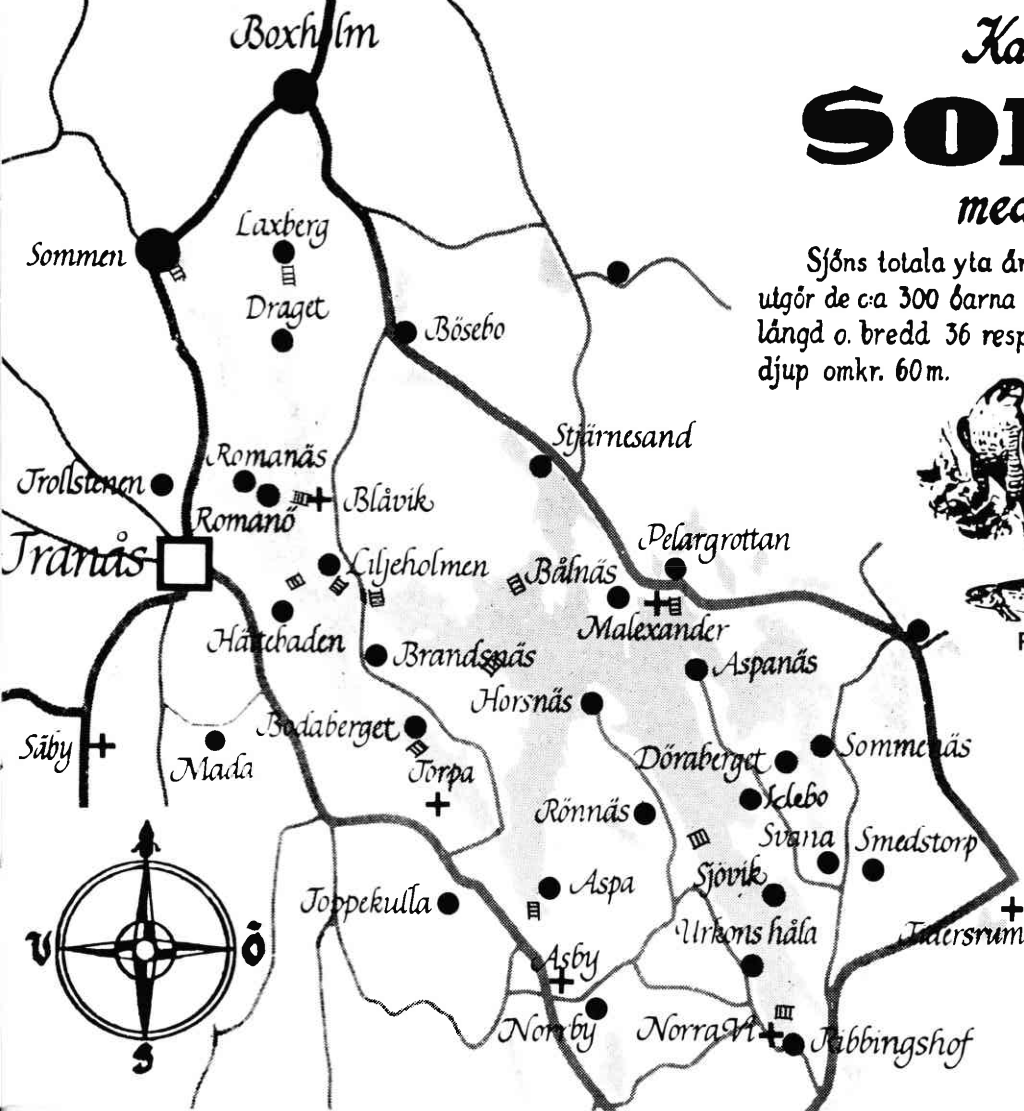
Riksväg 134 Kisa–Österbymo.

Norra Vi, Vassvikens brygga: Väg mot Ribbingshov.

Idebo: Följ skylt mot Svenningeby. Tag av mot Idebo och fortsätt förbi Idebo gård till bryggan.

Hjälp oss med material till vår broschyr.

Införda bidrag belönas med 1 års fritt medlemskap i Ångbåtens Vänner.

Karta över sjön SÖMMEN med omgivningar

Sjöns totala yta är 156,6 km², därav
utgör de c:a 300 öarna 30 km². Största
längd o. bredd 36 resp. 20 km.
djup omkr. 60 m.

Pilgrimsfalk

Fiskgjuse

Storlom

Röding

Sandlilja

Mosippa

Ur Sömmenbygdens
fauna och flora

Nu kommer våren brusande
med surr och sorl och susande
och fyller dalens skål med ljus
och lockar oss: Kom ut!

Nu blommar landsvägsrenarna,
nu sveper träden grenarna
i sommar'ns första skira löv
vid strand och stuguknut.

Och skogen fylls av kvitrande
och sjön är solskensglitrande
och vägen utan slut.

RAGNAR EKSTRÖM

Foto: Erik Stålhandske

Foto: Sören Jakobsson

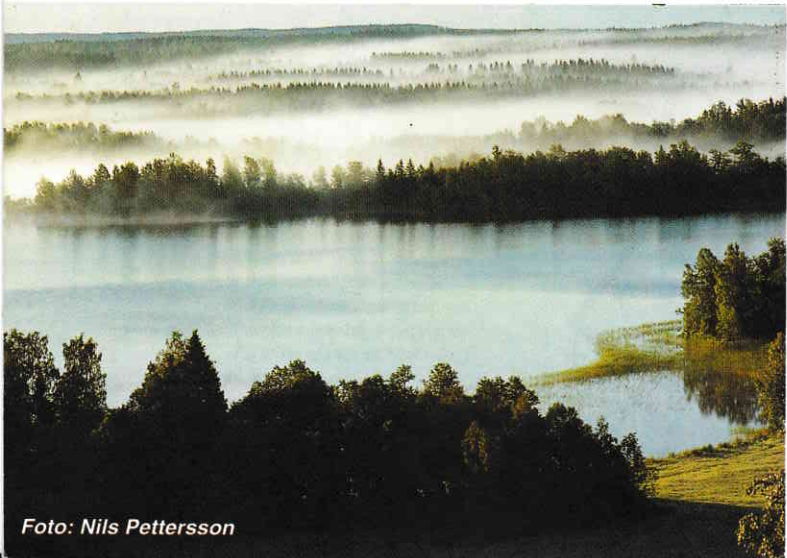

Foto: Nils Pettersson

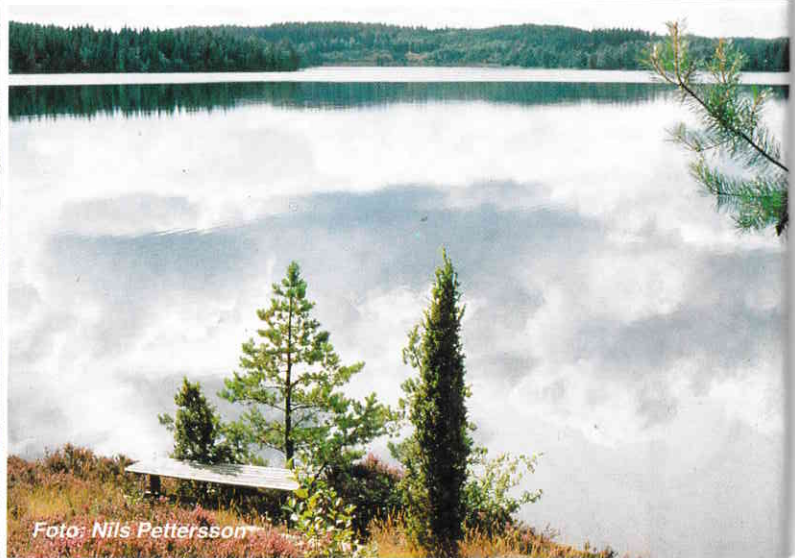

Foto: Nils Pettersson